

ФІЗИЧНА СИЛА ТА ЗАСТОСУВАННЯ ФІЗИЧНОЇ СИЛИ ПОЛІЦЕЙСЬКИМИ

Автор: Гіденко Е.С. , співавтор: Ченцова А.О.

Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ

Середовище, в якому реалізується професійна діяльність співробітників поліції, сьогодні перенасичена криміногенними факторами, саме захист інтересів держави і суспільства у сфері правопорядку є «зоною підвищеного ризику», пов'язана з реальною небезпекою для життя, здоров'я, загальної безпеки.

Поліція являє собою систему державних служб та органів, покликаних здійснювати діяльність з охорони громадського порядку та забезпечення громадської безпеки. Здійснюючи широкий спектр функцій, поліція покликана реалізовувати завдання активній протидії протиправним проявам, застосовуючи фізичну силу. Так поліцейським неодноразово доводилося застосовувати фізичну силу, спеціальні засоби та вогнепальну зброю під час демонстрацій різних партій, актів протесту громадян перед спорудами Верховної Ради України, Кабінету Міністрів, мітингів про набуття статусу державної іншими мовами, протистояння при проведенні виборчої кампанії у східних і західних регіонах України, та в багатьох інших випадках [4, с. 125].

У ст. 42 Закону України «Про національну поліцію» визначено, що поліція, здійснюючи повноваження, визначені цим законом, уповноважена застосовувати такі примусові заходи: 1) фізичний вплив (сила); 2) використання спеціальних фондів; 3) використання вогнепальної зброї [2].

Що стосується фізичного впливу, то за визначенням, наданим у Законі України «Про Національну поліцію», ним є застосування будь-якої фізичної сили, а також спеціальних прийомів боротьби з метою припинення протиправних дій правопорушників.

Більш конкретизованим і коректним видається визначення фізичного впливу яке нам надає дослідник Пліско В. І., як дій співробітника уповноваженого органу, що проявляються у застосуванні мускульної сили та механічного впливу на будь-який орган, частину тіла або весь організм правопорушника без допомоги спеціальних засобів і вогнепальної зброї, з метою припинення правопорушення, затримання порушника та усунення небезпеки, що загрожує життю і здоров'ю громадян, а також забезпечення виконання законних вимог уповноваженого співробітника [3, с. 93].

Відповідно до Закону України «Про національну поліцію», поліцейський має право використовувати фізичну силу, включаючи спеціальні навички бойових дій, техніку самооборони та фізичний вплив (ручний бій, самбо, дзюдо, айкідо, бокс, карате, кікбоксинг та інші бойові мистецтва), з метою: забезпечення особистої безпеки та / або безпеки інших осіб, запобігання злочинам та / або адміністративним проступкам з метою арешту винного, якщо методи фізичного контролю не є ефективними та не забезпечують виконання законних обов'язків працівника міліції [1, с. 169].

Також поліцейський зобов'язаний попередити людини про застосування фізичної сили і дати достатню кількість часу для виконання зазначеної вимоги. Це положення не застосовується в тих випадках, якщо зволікання може виявитися

причиною заподіяння шкоди здоров'ю або життю самого поліцейського або оточуючих людей. Якщо поліцейський застосовує силу без попередження, суд повинен визначити, чи не обумовлені дії особи інстинктивною реакцією на несподівану для нього насильство і спробою відвернути небезпеку для життя і здоров'я.

Підсумовуючи вищесказане, слід зазначити, що повноваження поліції щодо застосування фізичних заходів, а також спеціального озброєння та вогнепальної зброї чітко вказані та баланс між правами людини та пропорційністю їх застосування. Однак деякі згаданих питань потребують правового регулювання.

Література

1. Науково-практичний коментар до розділу IV. «Поліцейські повноваження» та розділ V «Поліцейські заходи» Закону України «Про національну поліцію»: науково-практичний коментар / підрахунок. ком. Н. : Право, 2019. 178 с.
2. Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/580-19>.
3. Пліско В. І. Навчання прийомам фізичного впливу та рукопашного бою на основі раціонального співвідношення теоретичних і практичних занять. Юрид. психологія і педагогіка. 2013. № 1. С. 93.
4. Шиян В. Застосування спеціальних засобів для забезпечення громадського порядку, проведення масових заходів: аналіз, методика, тактика. Вісник Академії управління МВС. 2010. № 4 (16). 122-128 с.